

Висновки

Таким чином, одним із пріоритетних напрямів державного регулювання зайнятості населення є вдосконалення соціального захисту безробітних на основі створення системи страхування від безробіття, яка дасть змогу підвищити рівень матеріальної допомоги безробітним, посилити адресність її отримання та стимулювати громадян, які втратили роботу, до активного працевлаштування. У свою чергу, розвиток малого бізнесу та різних видів нетрадиційної зайнятості є дієвим інструментом зниження рівня безробіття, що не реєструється, скорочення надлишкової зайнятості, підвищення рівня економічної активності громадян, а також інтегрування недостатньо конкурентоспроможних категорій населення в трудову діяльність. Крім цього, розвиток різних форм господарської діяльності сприяє адаптації населення до ринкових умов і є значним соціально-економічним стимулом для створення в суспільстві, у тому числі в невеликих населених пунктах, політичного і соціального клімату, сприятливого як для розвитку всього соціуму, так і окремої особистості

Література

1. *Бабич С. М.* Сучасний ринок праці в економічній системі [Електронний ресурс] / С. М. Бабич // Бізнес Інформ. – 2012. – № 10. – С. 160-164. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/j-pdf/binf_2012_10_38.pdf
2. *Безтелесна Л. І.* Ринок праці [текст] : навч. посіб. / Л. І. Безтелесна, Г. М. Юрчик ; Нац. ун-т вод. госп-ва та природокористування. – Рівне : НУВГП, 2012. – 269 с.
3. *Богиня Д.* Трансформаційні процеси в системі формування національного ринку праці : інституційний аспект [текст] / Д. Богиня // Україна : аспекти праці. – 2005. – № 1. – С. 3-8.
4. *Васильченко В. С.* Державне регулювання зайнятості / В. С. Васильченко [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://library.if.ua/book/108/7277.html>
5. *Гриньова В. М.* Ринок праці : теоретико-методологічні засади та напрямки розвитку [текст] / В. М. Гриньова, В. В. Самойленко ; Харківський національний економічний ун-т. – Харків : ВД «ІНЖЕК», 2007. – 168 с.
6. *Ковальська Н. М.* Ефективність державної політики зайнятості населення : працевлаштування молоді [Електронний ресурс] / Н. М. Ковальська // Ефективність державного управління. – 2013. – Вип. 35. – С. 141-148. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/j-pdf/efdu_2013_35_19.pdf
7. *Лібанова Е. М.* Ринок праці : навчальний посібник [текст] / Е. М. Лібанова. – К. : Центр навчальної літератури, 2003. – 224 с.
8. *Котляр С.* Развитие малого бизнеса в контексте регулирования рынка труда / С. Котляр // Человек и труд. – 2002. – № 3. – С. 50-54.

УДК 330.341.1(477)

М.П. Денисенко

*доктор економічних наук, професор
професор кафедри економіки підприємства,
Київський національний університет технологій та дизайну*

Інноваційний потенціал України: досвід і проблеми

Статтю присвячено питанням доцільності посилення ролі держави в стимулюванні залучення коштів суспільного накопичення і приватних заощаджень в інвестування нарощування інноваційного потенціалу. Особливу увагу приділено висвітленню досвіду високорозвинених країн світу у вирішенні цієї проблеми.

Ключові слова: інноваційний потенціал, інноваційна сфера, управління інноваціями, інноваційна модель розвитку економіки, інвестування, кошти суспільного накопичення, приватні заощадження.

*Н.П. Денисенко
доктор экономических наук, профессор,
профессор кафедры экономики предприятия,
Киевский национальный университет технологий и дизайна*

Инновационный потенциал Украины: опыт и проблемы

Статья посвящена вопросам целесообразности усиления роли государства в стимулировании привлечения средств общественного накопления и частных сбережений в инвестирование наращивания инновационного потенциала. Особое внимание уделено освещению опыта высокоразвитых стран мира в решении этой проблемы.

Ключевые слова: инновационный потенциал, инновационная сфера, управление инновациями, инновационная модель развития экономики, инвестирование, средства общественного накопления, частные сбережения.

*М.Р. Denysenko
Doctor of Economic Sciences,
Professor, Professor of Enterprise Economics Department
Kyiv National University of Technologies and Design, Kyiv*

The innovative potential of Ukraine: experience and problems

The article is devoted to the question of the advisability of strengthening of the state role in promotion of raising social accumulation and private savings in the investment building of innovative potential.

Special attention has been paid to the highlighting of experience of highly developed countries in solving this problem.

Keywords: innovative potential, innovative field, innovation management, economy development innovative model, investing, funds of social accumulation, private savings.

Постановка проблеми

На сьогодні світова економічна система активно формує нову парадигму економічного розвитку, яка суттєво зменшує роль матеріально-ресурсних компонентів суспільного виробництва і підвищує роль інтелектуальної складової ресурсів підприємства.

Орієнтація на інноваційний шлях розвитку економіки потребує перебудови системи управління та органічного включення інноваційних факторів у процес технічного переоснащення виробництва з метою впровадження творчої діяльності та нарощування обсягів випуску конкурентоспроможної продукції.

Актуальність інноваційної моделі розвитку економіки обумовлена різким зростанням ролі науки і нових технологій в економіці країни. Науково-технічний прогрес зумовлює появу і впровадження новітніх виробництв, що є серйозною трансформацією існуючого економічного укладу. Ця модель стає домінуючою в умовах поширення економіки знань, оскільки забезпечує темпи зростання ефек-

тивності виробництва, рівень якості нової продукції, конкурентоспроможність. Під впливом зростаючої внутрішньої та зовнішньої конкуренції інновації стають найважливішим елементом діяльності на підприємствах, орієнтованих на комерційний успіх.

У нових реаліях господарського життя і міжнародних економічних відносин, коли основними критеріями ефективного розвитку є якість і швидкість упровадження нових інформаційно-технологічних систем і управлінських підходів, на зріла необхідність змінити підходи до інноваційної політики та розуміння інновацій як категорії.

Постановка проблеми розвитку інноваційної сфери в Україні загалом може бути зведена до розроблення методичних основ і підходів до вирішення конкретних виробничих ситуацій при внесенні зовнішніх збурювальних впливів у виробничий процес, обумовлених інноваційною діяльністю, та результатів, спрямованих на активізацію залучення інвестицій для підвищення ефективності суспільного виробництва.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Проблемам нарощування інноваційного потенціалу присвятили свої праці як вітчизняні, так і зарубіжні автори: І.А. Жукович [1], І.В. Луциків [2], Г.Г. Савіна [3], О.Б. Саліхова [4], В.П. Семиноженко [5], Н.В. Ткаленко [6], Л.І. Федулова [7], В.М. Шандра [8], М.В. Шарко [9], Ф.М. Шерер [10]. У їхніх роботах представлено результати досліджень інноваційного потенціалу та його складових і чинників впливу.

Не вирішені раніше частини загальної проблеми

Попри велику кількість публікацій за названою тематикою в науковій літературі не знайшли комплексного висвітлення питання, пов'язані з доцільністю посилення ролі держави в стимулюванні залучення коштів суспільного накопичення і приватних заощаджень в інвестування нарощування інноваційного потенціалу.

Формулювання цілей статті

Метою статті є формування комплексу заходів, що передбачають посилення ролі держави зі стимулювання залучення недержавних інвестицій у процес нарощування інноваційного потенціалу.

Виклад основного матеріалу дослідження

Нинішній стан інноваційної сфери потребує серйозної трансформації традиційних поглядів на управління інноваціями. Інноваційні процеси мають неперервний дискретний характер, підвищується комплексність розв'язуваних проблем і їхня залежність від зовнішніх умов, що швидко змінюються.

Складність управління інноваційною діяльністю полягає в тому, що вона охоплює різні сфери економічного життя – науково-технічний прогрес, державне управління економікою, фінансово-банківську діяльність, комерційні розрахунки підприємств, ціноутворення, рівень доходів. Інноваційна активність є необхідною умовою економічного зростання та підвищення якості життя і тому займає центральне місце в реалізації економічної політики держави. На макrorівні вона обумовлюється економічним і науково-технічним потенціалом країни, ідеологією суспільства, його здатністю сформувати та реалізувати національну інноваційну систему і стратегію науково-технічного розвитку, позначити напрями і форми інноваційної політики, сконцентрувати ресурси на її реалізацію. Якщо визначити поступ держави в питаннях інноваційної активності, взявши за основний

показник рівень взаємодії науки і бізнесу, визначений через швидкість упровадження наукових розробок в економіку, то світовими лідерами є США, Тайвань, Фінляндія, Швеція, Японія. У цих країнах частка ВВП витрат на науку коливається в межах 2,5-3%. В Україні цей показник становить 1,1-1,3%, а частка ВВП, що спрямовується в інноваційну сферу, є ще нижчою [1; 2]. Світовими лідерами за кількістю патентів, що характеризують ринок інтелектуальної власності та рівень інноваційного розвитку, є Японія (124 тис.), США (83 тис.) та Південна Корея (34 тис.) [9].

Активізація інноваційної діяльності і зниження питомих витрат виробництва дає змогу виключити спостережувану наразі тенденцію до зростання збитків у промисловості [3].

Рівень інноваційної активності країни визначається необхідною базою знань і механізмами реалізації наявного інтелектуального потенціалу. Головну роль у підвищенні інноваційної активності підприємств відіграють вибір і реалізація відповідної стратегії інноваційного розвитку, а також ступінь забезпечення ресурсами. Незважаючи на оптимістичні оцінки, база знань для інновацій у нашій країні в основному є застарілою.

Ефективність розвитку економіки залежить не тільки від того, наскільки ефективна діяльність самостійних економічних агентів фірм, лабораторій, центрів, наукових організацій, вишів, а й від того, як вони взаємодіють один з одним як елементи єдиної системи створення і використання отриманих знань.

Найбільші економічні успіхи і зростання добробуту населення відбуваються саме в тих країнах, де забезпечується свобода наукової та науково-технічної творчості, правові гарантії інтелектуальної власності. Інноваційний механізм різних країн і складових їхніх регіонів має низку відмінних особливостей, зумовлених конкретною циклічною фазою їх розвитку, що детермінує стан і ступінь ефективності функціонування цієї територіальної суспільної системи. Якщо така система перебуває в стані кризи, то її інноваційний механізм є деформованим і дезорганізованим, що породжує такі явища як диспропорції і нестабільність розвитку. У таких умовах розроблення стратегії інноваційного розвитку регіонів стає особливо актуальною.

Економічний стан України свідчить про те, що заходи із залучення іноземних інвестицій у регіони поки що не принесли очікуваних результатів, незважаючи на те що впровадження іноземного капіталу в промислове виробництво набагато вигідніше, ніж отримання кредитів для оплати різних послуг, оскільки забезпечуються довгострокові і стабільні процеси в конкурентному середовищі, а правова захищеність регіонального зовнішнього інвестування змушує утримуватися від входження капіталу в Україні. Увагу інвесторів приваблює можливість спрощеного доступу до сировинного ринку України, науково-технічної бази та кваліфікованої робочої сили.

У промислово розвинених країнах створено цілісні національні інноваційні системи з новою макроекономічною моделлю інноваційного розвитку. Якщо чинниками, що забезпечують економічне зростання, були капітал і заощадження, що формують інвестиції, то в національній інноваційній економіці до них додаються досягнення науково-технічного прогресу і орієнтири економічного розвитку. При цьому важливу роль відіграють інформаційно-комутаційні та високі виробничі технології, які створюються внаслідок використання нових фізико-технічних і хіміко-біологічних принципів і слугують базою інноваційним технологіям, інноваційним системам та інноваційній організації різних форм діяльності.

Держава, яка обрала інноваційну модель розвитку на основі використання

результатів інтелектуальної власності, повинна мати міцні контакти зі світовим науковим співтовариством, включатися у світовий технологічний ринок, знаходити в ньому своє місце і цілеспрямовано його освоювати, постійно переносити центр ваги із сировинних на високотехнологічні ринки. Основним ресурсом нової економіки на сучасному етапі є знання як специфічний ресурс. У зв'язку з прискоренням темпів розвитку технологій, доступність знань стає найважливішою умовою для участі країни в глобальній конкуренції [9].

Система державного регулювання економіки, що сформувалася в усіх індустріально розвинених країнах, в якості обов'язкового елемента передбачає створення сприятливих умов для конкурентного середовища на ринках різних товарів і послуг.

У другій половині 90-х років уряди практично всіх західноєвропейських країн прийняли на законодавчому рівні Програми стимулювання інноваційної діяльності. Так, у 1999 р. уряд Франції прийняв закон про інновації, в якому, у тому числі, передбачено розширення мобільності наукового персоналу державних дослідницьких центрів і надання їм більшої свободи в організації власних компаній і консультування промисловості; посилення зв'язків між університетами та промисловістю з метою створення малого інноваційного бізнесу тощо.

До законодавчих ініціатив Великої Британії відносяться «Схема венчурного капіталу» і «Схема розвитку бізнесу», які містять заходи зі стимулювання залучення коштів суспільного накопичення і приватних заощаджень в інвестування малого інноваційного бізнесу.

Як відповідь на виклики американського Масачусетського інституту технологій було створено Європейський інститут інновацій та технологій (ЄІТ) (Європейський Парламент підтримав Регламент про заснування 11 березня 2008 р.). Це стало одним із найбільш масштабних проєктів у контексті нової освітньо-дослідницької політики ЄС і зокрема втілення принципу «трикутника знань» (освіта – дослідницька діяльність – інноваційне виробництво). Робота ЄІТ спиратиметься на діяльності «Спільнот знань та інновацій» – довгострокових партнерських консорціумів між університетами, дослідницькими організаціями та бізнесовими компаніями. Спільноти працюватимуть на базі ЄІТ, однак матимуть високий рівень автономії. У них також зможуть взяти участь освітні, дослідницькі чи бізнесові структури країн з-поза меж Євросоюзу.

Світовий досвід переконує в неможливості забезпечення, інноваційного поступу національної економіки без стимулювання державою залучення недержавних інвестицій у цей процес. Наприклад у 2012 р. в промисловості США 36% витрат на НДДКР фінансувалося за рахунок урядових контрактів, спрямованих головним чином на створення військових і космічних систем, у той час як компанії безпосередньо фінансували ризикові проєкти. У 2012 р. американські компанії витратили 91 млрд. дол. на науково-дослідницьку діяльність, що дорівнює 24% валового національного продукту, створеного в приватному секторі. Майже 97% цієї суми було витрачено промисловістю на прикладні дослідження та створення нових і покращання існуючих продуктів і технологій [10].

Для порівняння: поза бюджетом у США фінансується 73% НДДКР, у Німеччині – 70%, Японії і Великій Британії – 62%, Франції та Італії – 57%. Найбільша увага при цьому поділяється експортоорієнтованим конкурентоспроможним секторам економіки. У США тільки з позабюджетних джерел на наукову діяльність надходить 200 млн. дол., а один вкладений у науку долар повертає до бюджету 8 дол. [10].

У США на федеральний уряд законодавчо покладається функція широко-

масштабного фінансування НДДКР не лише для військових цілей, а й для цивільних секторів промисловості за основними напрямками НТП за умови створення нових елементів інноваційного ресурсу у вигляді зразків, доведення їх до промислового виконання і комерційного впровадження на внутрішньому ринку. Федеральний бюджет – головне джерело фінансування державних довго-, середньо- та короткострокових програм НДДКР, створення й придбання нової цивільної техніки та технології. Держава постає також у ролі підприємця, розміщуючи на державному ринку контракт на НДДКР, і висуває такі вимоги до корпорацій-постачальників нової техніки та технології або науковим центрам-виконавцям програми НДДКР:

- ефективного використання державних фінансових ресурсів, раціоналізація промислового й технологічного виробництва;
- застосування сучасних методів управління;
- активне здійснення державної політики міжгалузевої та внутрішньогалузевої передачі технології – упровадження в економіку новітніх зразків техніки та технології, стимулювання НТП;
- перепідготовка та перекваліфікація кадрів;
- постійна реконструкція виробництва чи його модернізація, якщо це пов'язано з виконанням держзамовлень у сфері науки, техніки та НТП.

Таким чином, держава відіграє подвійну роль. З одного боку, вона вимушена пристосовуватися до умов глобалізації і може застосовувати заходи, що гальмують співробітництво, якщо це не відповідає інтересам національного капіталу, з іншого – сама створює передумови для його подальшого розвитку.

Однією з найперших програм підтримки малого підприємства у сфері інноваційної діяльності є програма інвестиційних компаній малого бізнесу (ЗВІС), яка продовжує функціонувати в США ще з 1958 року. У рамках цієї програми держава дає компаніям засоби в доповнення акумульованого приватного капіталу (у співвідношенні 1:3, якщо приватний капітал не перевищує 15 млн. дол., чи 1:2 при перевищенні цього порогу). При цьому держава діє як партнер, що володіє привілейованими акціями і в перспективі розраховує на частку прибутку таких компаній. Іншою формою сприяння розвитку фінансування венчурних інвестиційних проектів малого підприємства є різні схеми державних гарантій інвестицій на випадок невдалого завершення проектів. Відповідна Програма гарантованих позик, що здійснюється Адміністрацією в справах малого бізнесу США, розповсюджується на 75% суми на створення нових фірм і розвиток малих фірм із високим потенціалом росту.

У 90-х роках накопичений американцями досвід був потрібний в інших країнах: за фінансової підтримки ЄС у 1994 р. було створено Європейський інвестиційний фонд, який вкладав кошти в акції малих і середніх підприємств з високим потенціалом росту. Із 1995 р. аналогічна ЗВІС схема з'явилася в Німеччині.

Велике значення для регулювання передачі технологій у США мав закон 1980 р. (BayDole Act), який дав можливість університетам, безприбутковим організаціям і фірмам передавати ліцензії на комерційне використання винаходів, зроблених у ході досліджень за фінансової підтримки уряду, промисловим компаніям. Практично одночасно було прийнято закон (Stevenson-Wydler Act), спрямований на активізацію участі федеральних лабораторій у процесах науково-технічної кооперації з промисловістю, головним чином за рахунок розповсюдження інформації щодо отриманих у них наукових результатах. Згідно з прийнятим Конгресом США у 1988 р. Комплексним законом про торгівлю і конкурентоспроможність Національний інститут стандартів і технологій разом із владою

штатів, університетами з залученням приватного капіталу створив мережу регіональних центрів демонстрації і просування технологічних нововведень, зокрема в інтересах малого й середнього бізнесу.

Для координації у сфері інноваційної політики країн ЄС існує «План розвитку міжнародної інфраструктури нововведень і передачі технологій», що діє з кінця 1985 року. Основною метою плану є прискорення і спрощення використання наукових результатів у виробництві готових продуктів на національному та наднаціональному рівнях, а також сприяння розповсюдженню інновацій у спільності.

В американській юриспруденції існує багато актів, які прямим або непрямим чином регулюють передачу технологій. Це – закони щодо патентів, товарних знаків і авторських прав, антитрестівське законодавство, закони про контроль над експортом, податкове законодавство, закони, що передбачають можливість примусового ліцензування технології, закони про арбітраж, охорону праці, законодавство про оточуюче середовище, про продовольство, лікарські і косметичні засоби тощо [6].

На наш погляд, унікальним є досвід Японії в питанні фінансування інноваційної діяльності в країні. Після другої світової війни значна частина виробничих потужностей була втрачена й у країні мав місце гострий дефіцит товарів повсякденного вжитку через відміну суворого контролю за цінами, що існував протягом війни. Це зумовило появу в країні інфляційних процесів, знецінення більшості заощаджень і дестабілізацію соціально-економічного становища. Тому для Японії в цей період найважливішим завданням стало відродження виробництва. Оскільки інфляція поглинула більшу частину фінансових заощаджень, то для нормального функціонування ринку капіталів на державному рівні була розроблена програма залучення коштів у формі банківських позик через реорганізацію фінансової системи. Крім того, було здійснено новий підхід до розподілу кредитних ресурсів, який мав назву «Система пріоритетних виробництв». Сутність полягає в пріоритетному розподілі фінансових і матеріальних ресурсів у чотири найголовніші для економіки сектори виробництва.

У процесі реорганізації фінансової системи Японії було створено спеціальні інститути, які здійснювали кредитування національних програм у пріоритетних видах економічної діяльності, мережах спеціалізованих за секторами фінансових закладів для сприяння розвитку малих і середніх підприємств, розвитку сільськогосподарського, лісового й рибного господарств.

Серед спеціалізованих фінансових інститутів особливе значення мають інститути довгострокового кредитування, які функціонують у формі транс- банків і банків довгострокового кредитування (далі – БДК). БДК залучають кошти переважно шляхом емісії облігацій та здійснюють за рахунок цих коштів довгострокове кредитування крупних підприємств під великий процент. Створення БДК дало змогу урядові розв'язати низку проблем, пов'язаних з інвестуванням економіки:

- можливість «конвертації» короткострокових капіталів у довгострокові, оскільки більшість фінансових заощаджень спрямовувалася на короткострокові депозити;

- уникнення неефективної пропозиції довгострокових кредитів;

- надання переваги суспільним інтересам у питаннях, інвестування економіки;

- зацікавленість приватних інвесторів у такому способі вкладання капіталу, оскільки кошти вкладників не є зв'язаними, а набирають форму цінних паперів, які завжди можна переуступити.

У Японії передбачена багатоаспектна система заохочення інвестування підприємствами науково-дослідницької діяльності, зокрема пільговий податок на

прибуток венчурних підприємств; податкова знижка на приватні інвестиції в НДДКР; пільгові кредити венчурним фондам; повернення державою до 80% обсягу фінансових коштів, які підприємство вкладає у венчурний бізнес.

Сприяння іноземним інвестиціям здійснюється через фінансування фірм, основний капітал яких містить не менше 50% іноземного, а також через фінансування міжнародних проектів в галузі технологічних розробок. Причому на час реалізації проектів виділяються фінансові кошти для покриття близько 405 вкладень у науково-дослідні й дослідно-конструкторські роботи, які здійснюються за допомогою співробітництва японських фірм та іноземних компаній, що мають філії в Японії [6].

Одна з найпоширеніших форм підтримки підприємств, що здійснюють інвестування в науково-технологічну діяльність – дослідницький податковий кредит. Цей вид кредитування означає право вилучати з оподаткування доходу поточні витрати на дослідні та впроваджувальні роботи. Передбачається, що таке зниження суми податку на прибуток створює для фірми стимул до розширення видатків на розроблення й упровадження нової техніки за рахунок власних коштів.

Розміри дослідницького податкового кредиту задаються або через визначення максимуму суми, яку дозволяється відраховувати від початку, або у вигляді певного відсотка загальної величини податкових зобов'язань щодо прибутку юридичної особи. Такий відсоток постійно змінюється. Наприклад, за різні періоди він становить у США 48, 25 і 20%, у Франції – 25, 30 і 50%, у Канаді – 20 і 30%.

Система дослідницьких податкових кредитів вважається однією з наймінливіших систем оподаткування, але жодну таку зміну в повоєнний період експерти не оцінювали як таку, що погіршує фінансовий стан підприємств, які здійснюють інноваційну стратегію розвитку і витрачають значні суми на НДДКР [6].

Систематизація основних напрямів державної інноваційної політики [4; 7; 8], що були реалізовані постіндустріальними країнами в середині і наприкінці ХХ ст., дала нам можливість визначити особливості, що сприяли активізації процесів формування інноваційного потенціалу й інноваційного поступу країн (табл.) [6].

Таблиця

Особливості державних інноваційних політик країн-інноваторів

Країна (регіон)	Складові державної інноваційної політики
1	2
Європейський Союз	<ul style="list-style-type: none"> - підтримка НДДКР підприємницького сектору; - підтримка венчурної індустрії; - реалізація Рамкових програм; - розподіл фінансових ризиків, приватних інвестицій у сфері НДДКР; - сприяння розвитку дифузії знань; - спрямування державних коштів у науку і технологічні галузі
Республіка Корея	<ul style="list-style-type: none"> - розвиток венчурного капіталу; - захист та субсидізація високотехнологічних галузей з метою селективного імпортозаміщення та формування експортоорієнтованої економіки; - екстенсивне використання іноземних технологій та наукових кадрів; - жорстке регулювання іноземного інвестування з метою підтримки національних виробників; - підтримка створення великих вітчизняних приватних конгломератів в інноваційних секторах

Продовження таблиці

1	2
Сінгапур	- агресивне залучення іноземних інвестицій; - підтримка інновацій у сфері малого підприємництва; - пошук ніш у виробничих мережах ТНК; - підтримка сфери освіти і вихід на міжнародний рівень; - розвиток венчурного бізнесу; - стратегічний орієнтир переходу від використання інновації ТНК до створення власних у високотехнологічних секторах промисловості
Сполучені Штати Америки	- підтримка НДДКР в університетах; - реалізація технологічної доктрини розподілу відповідальності між державою і ринком у сфері НТП; - розвиток військово-технологічної політики; - підтримка довгострокових фундаментальних і прикладних досліджень
Тайвань	- регулювання іноземного інвестування згідно з національними пріоритетами засобами локальних квот, значних вимог до іноземних компаній щодо передачі навичок і технологій субпідрядникам; - планування технологічного розвитку національної економіки на основі пріоритетності галузей; - заохочення проведення НДДКР як малими, так і великими підприємствами.
Японія	- застосування довгострокових програм розвитку технологій та технологічного передбачення «форсайт»; - розвиток венчурного бізнесу як засобу заохочення малих інноваційних підприємств у середовищі корпорацій; - створення методів селективного заохочення імпорту; - створення міжнародних стратегічних союзів для проведення спільних стратегічних досліджень; - розбудова інноваційної інфраструктури (технополіси та створення великих телекомунікаційних мереж)

Джерело: розроблено автором

Виходячи з особливостей, зазначених у таблиці, Україні слідувало б у якомога стисліші терміни визначитися і утвердитися у своїй національній моделі інноваційного розвитку економіки та забезпечити постіндустріальний вектор розвитку.

Висновки

Ураховуючи практику більшості країн, що проголосили здійснення високо-технологічного прориву та формування власного потужного інноваційного ресурсу, слід виділити низку домінант, що є властивими при орієнтації національної економіки на інноваційний постіндустріальний вектор розвитку:

- активна та всебічна підтримка державою, спеціальними та регіональними органами влади новостворених інноваційно-орієнтованих структур і їх потенційних утворювачів;

- розробка альтернативи відтоку висококваліфікованих фахівців з країни, оскільки його високий рівень унеможливує формування ефективного інноваційного ресурсу;

- створення ринкових механізмів, що роблять поступ науки й імплементації її досягнень економічно вигідними, оскільки інноваційні драйвери не можуть бути спродуковані лише централізованим рішенням;

- залучення іноземних інвестицій для стимулювання розвитку сфери венчурного фінансування формування інноваційного ресурсу. Формула «high risk – high tech – high life» є квінтесенцією для всіх постіндустріальних країн;

- сприяння активному розвитку й функціонуванню малого інноваційного підприємництва, що є мобільнішим, більшою мірою спроможний до формування і використання інноваційного ресурсу у виробництві;

- створення умов конвергенції інноваційної інфраструктури та великих наукових і освітянських центрів задля формування потужного національного інноваційного ресурсу;

- активізація ендогенних та екзогенних джерел фінансування науково-технічної сфери як основної бази формування інноваційного ресурсу.

Шлях інтеграції України до Європейського Союзу вимагає наближення економічної системи до системи країн-членів, що зумовлює необхідність імплементації інноваційної моделі розвитку, прийнятої Євросоюзом за базової. Утвердження інноваційної моделі розвитку національної економіки призначене забезпечити її конкурентоспроможність, інноваційний поступ, а тому поступово стає імперативом державної політики України.

Література

1. Жукович І. А. Інноваційна діяльність в українській економіці. Сучасний стан та проблеми / І. А. Жукович, Ю. О. Рожкова, Г. М. Домброва // Статистика України. – 2008 р. – № 1. – С. 24-28.

2. Луциків І. В. Інноваційна діяльність в Україні : реалії сьогодення та перспективи розвитку / І. В. Луциків // Інноваційна економіка. – 2010. – № 4. – С. 23-26.

3. Савіна Г. Г. Математичне обґрунтування оптимального періоду впровадження технологічних інновацій / Г. Г. Савіна, О. В. Коровіна // Інвестиції : практика та досвід. – 2012. – № 9. – С. 24-27.

4. Саліхова О. Б. Державна політика окремих країн щодо розвитку національних високотехнологічних секторів. Уроки для України / О.Б. Саліхова // Економіст. – 2007. – № 9. – С. 61-64.

5. Семиноженко В. П. Яка інноваційна політика потрібна Україні? / В. П. Семиноженко // Наука та інновації. – 2011. – Т. 7. – № 1. – С. 41-44.

6. Ткаленко Н. В. Формування інноваційного ресурсу в умовах розбудови в Україні постіндустріального суспільства : дис. ... докт. екон. наук : 08.00.03 / Н. В. Ткаленко / Чернігівський національний технологічний університет. – 2015. – 480 с.

7. Федулова Л. І. Технологічна конкурентоспроможність економіки : виклики та шляхи для України / Л. І. Федулова // Економіст. – 2007. – № 12. – С. 30-33.

8. Шандра В. М. Шляхи використання в економіці України форм і методів технологічного оновлення в розвинених країнах / В. М. Шандра // Актуальні проблеми економіки. – 2007. – № 6. – С. 31-38.

9. Шарко М. В. Формирование инновационного потенциала предприятий : монографія / М. В. Шарко. – Херсон : ФЛП Гринь Д.С., 2014. – 288 с.

10. Шерер Ф. М. Структура отраслевых рынков / Ф. М. Шерер, Д. Росс ; пер. с англ. – М. : ИНФРА-М, 1997. – С. 608-609.

УДК 338.439

І.І. Румик

*кандидат економічних наук,
кафедра фінансів, обліку та аудиту,
Університет економіки та права «КРОК»*

Методичні підходи до оцінки ресурсного потенціалу продовольчого виробництва

У статті подано теоретичний аналіз сутності виробничого потенціалу в продовольчому підкомплексі. Досліджено його ресурсні складові. Обґрунтовано